

PROTOKOLL

SPRÅKNÄMNDEN FÖR FINLÄNDSKA TECKENSPRÅK – det 70:e mötet

Tid Tisdagen den 19 mars 2019 kl. 10.13–14.55

Plats Finlands Dövas Förbund rf:s stora mötesrum A3.44 i 3:e våningen, Ljusa huset, Helsingfors

Närvarande:

medlemmar	Sanna Paasonen	
	Taina Petäjäinen	
	Juhana Salonen	ordförande
	Elina Tapio	närvarade via videosamtal vid § 7
	Mikaela Tillander	
	Mari Virtanen	

sekreterare	Leena Savolainen
tolkar	Markus Aro
	Tarja Sandholm

Frånvarande: Alf Ekström
Jarkko Keränen

§ 1 Mötet öppnas

Ordföranden öppnade mötet kl. 10.13.

§ 2 Mötets laglighet och beslutsförhet

Ordföranden konstaterade att mötet är lagligt sammankallat och beslutfört.

§ 3 Mötets föredragningslista

Det tillades tre ärenden till §10 *Övriga ärenden* samt två i §11 *Meddelanden*. För övrigt godkändes föredragningslistan utan ändringar.

§ 4 Justering av föregående mötesprotokoll (27.11.2018)

Det föregående mötets (27.11.2018) finskspråkiga protokoll korrigerades. Det gjordes små ändringar i paragraf 5 och 9 (punkt c) och för övrigt godkändes protokollet utan ändringar. Det svenskspråkiga protokollet hade inte blivit färdigt än och den justeras under följande möte.

§ 5 Val av person som gör det teckenspråkiga mötesreferatet

Mikaela Tillander valdes att teckna det teckenspråkiga mötesreferatet.

§ 6 Betydelsen av det nya statsunderstödet som Finlands Dövas Förbund erhållit

Finlands Dövas Förbund har erhållit ett bidrag för år 2019 på 250 000 € som statsunderstöd. Bidraget är ämnat för ordboksarbete, språkrådgivning samt det arbete som Språknämnden för finländska teckenspråk gör. Understödet ansöks årligen. Bidraget täcker publikation och upprätthållning av Suvi-nätordboken samt en för alla teckenspråksanvändare allmänt tillgänglig språkrådgivning, som är en alldeles ny service. Bidraget täcker dessutom språknämndens protokoll och andra nödvändiga dokument på finska, svenska och finskt teckenspråk samt delvis också på finlandssvenskt teckenspråk. Även förberedande arbete inför språknämndens möten kan finansieras med dessa nya medel. De är också tänkta till att förbättra språknämndens synlighet. Under hösten 2019 ska en gemensam websida för språknämnden och språkrådgivningen för finskt och finlandssvenskt teckenspråk skapas som en del av Finlands Dövas Förbunds www-sidor.

Det bör observeras att Språknämnden för finländska teckenspråk fortfarande fungerar under Institutet för de inhemska språken och därmed ska bland annat medlemmarnas resekostnader och mötesersättningar betalas från deras budget även i fortsättningen.

§ 7 Utvärdering av den bland språkgemenskapen förda diskussionen om översättningarna av ”Vårt land”

Den i fjol bland språkgemenskapen genomförda diskussionen om översättningarna på sångerna Vårt land diskuterades¹. Elina Tapio deltog i utvärderingen via videosamtal.

a. Dövföreningen i Jyväskylä 28.11.2018

- Närvarande fanns många personer och alla (även barnen) deltog aktivt i diskussionen. Varierande synpunkter samt många personliga erfarenheter ventilerades. Några kommentarer:
 - En tudelande vinkling på gott och ont bröts och en ömsesidigt respektfull diskussion uppkom i och med att den enligt finskan tecknade versionen (<https://www.viittomakielinenkirjasto.fi/fi/maamme-laulu-0#.XO0N8y1DxTY>) till en början fick kritik (”en översättning ska vara rent teckenspråk”) och sedermera också uppskattning (”så tecknade vi som barn i skolan och det gav en varm och hemvan känsla”)
 - Versionen på finlandssvenskt teckenspråk (<https://www.viittomakielinenkirjasto.fi/fi/vart-land#.XO0OOS1DxTY>) ansågs fin och visuell och ingen i publiken som använde finskt teckenspråk verkade inget vidare lägga märke till vilket språk den gjorts på.

¹ ”Vårt land”-sångerna i Teckenspråkiga biblioteket

https://www.viittomakielinenkirjasto.fi/fi/haku/maamme-laulut?fbclid=IwAR3cPMIF0qqsEKKy43Hi_sTjIgp3Im_5GX0vkqjLwU_2-HmBSQnfw2u-Mqk

- b. Diskussionen startad 3.12.2018 på Facebook i gruppen *Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme!*
- Jarkko Keränen tecknande en inledning till diskussionen och tre frågor. Taina Petäjäinen översatte motsvarande videon till finlandssvenskt teckenspråk och tecknade dem. Dessutom skrevs motsvarande texter på finska och svenska. På basen av dessa formades två inlägg (båda språkversionernas huvudinlägg innehöll länkar till de enskilda frågorna).
 - Tråden som inlets på finskt teckenspråk fick hela 71 kommentarer. I dem framkom rikligt med olika synvinklar och en ivrig diskussion.
 - Tråden som inlets på finlandssvenskt teckenspråk fick sju kommentarer. En del svenskspråkiga kommentarer fanns dock i den andra tråden.
- c. Sammanfattning av hela processen
- Diskussionen bland språkgemenskapen löpte i sin helhet fint och språknämnden fick erfara i praktiken vad som fungerar. Å andra sidan krävde det förberedande och verkställande arbetet mycket tid av medlemmarna. Speciellt Jarkko Keränen, Juhana Salonen och Elina Tapio gjorde alla sina insatser på sin fritid. Det konstaterades att motsvarande kraftansträngningar kan genomföras mera sällan.

§ 8 Språkpolitisk frukost

Den 5.2.2019 arrangerade Institutet för de inhemska språken en tillställning *språkpolitisk frukost* (på finska *kielipoliittiset aamukahvit*) riktad för partisekreterare. Representanter från SFP, Sannfinländarna och Centern närvarade i tillställningen. Diskussionen handlade om huruvida de nationella språkens ställning och det språkpolitiska programmet kan befrämjas under följande regeringsperiod. Förutom nationalspråken finskan och svenskan behandlades situationen med Finlands traditionella minoritetsspråk (bl.a. teckenspråken, romani och samiska) samt språksituationen bland inflyttade. Sanna Paasonen representerade Språknämnden för finländska teckenspråk och hon rapporterade om diskussionen bland annat att:

- Fokus sattes på en oro över att bruket av finska och svenska marginaliseras. I stället för dem används engelska och beroende på situationen även finska istället för svenska.
- Främjandet av språkmedvetenhet: öka medvetandet av vad som hör till det egna språket och vad som hör till en mera föränderlig substans av låneord och -uttryck (strävan till spontan språkutveckling när det gäller tex nyord och nya tecken)
- Med hjälp av skolundervisningen, tex antalet undervisningstimmar, kan man påverka språkkunskaperna och en ökande språkmedvetenhet.
- I vård- och landskapsreformen har service på olika språk beaktas ofullständigt och teckenspråken har inte alls beaktats.

I anknytning till den språkpolitiska frukostens fokus har Outi Alanko-Kahiluoto den 25.2.2019 lämnat ett förslag till åtgärd till riksdagen om att påbörja en utredning gällande ett nationellt språkpolitiskt verksamhetsprogram (se [textbilaga 1](#)).

§ 9 Beskrivning av färdighetsnivåerna och bedömningskriterierna i finskt teckenspråk

I februari 2019 tillades också färdighetsbeskrivningar och bedömningskriterier för finskt teckenspråk i allmänna språkexamina (<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/svk>). Kieliverkoston nätpublikation berättar om dess bearbetning och betydelse för kunskapsbedömningen i finskt teckenspråk: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/suomalaisen-viittomakielen-taitotasokuvainten-ja-arviointikriteereiden-kehittaminen-yleisissa-kielitutkinnoissa>. Det krävs ännu ändringar förordningarna för allmänna språkexamina (i de andra språken krävs kunskaper att skriva ifrågavarande språk) innan språktestet kan tas i bruk. Hur inspelningen av deltagarens egna språkliga återgivning i provsituationen ska ske har heller inte lösts tekniskt än.

Mari Virtanen berättade att Diak har påbörjat arbetet med att anpassa läroplan av språkundervisningen för tolkar till att motsvara de nya färdighetsbeskrivningarna. Undervisning och bedömning har dock inte fullt förnyats än. Hon sade att detta nya sätt att beskriva färdighetsnivåerna i finskt teckenspråk enligt allmänna språkexamina är definitivt bättre än de metoder som tillämpats förut.

§ 10 Övriga ärenden

- a) De åtta medlemmarna av riksdagens nätverk för teckenspråken har gjort ett skriftligt spörsmål på en utredning om nuläget och vilka behov barn och unga med cochleaimplantat har (678 2018 vp) den 27.2.2019: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Sivut/KK_678+2018.aspx Ministern till vars ansvar frågan tillhör bör svara inom 21 dagar. Språknämnden återkommer till frågan i sitt nästa möte.

- b) Dövas seniorers kulturevenemang 17-19.5.2019

Beslut 1: Det beslöts att reservera ett bord på utställningen på lördagen den 18.5. Mari Virtanen ja Mikaela Tillander närvarar och ansvarar för att presentera språknämndens arbete. Sekreteraren ser till att en affisch om språknämnden finns på plats.

- c) I diverse sammanhang nämns våra teckenspråk med orden ”teckenspråket” eller ”tecknat”, i stället för de egentliga namnen ”finskt teckenspråk” och ”finlandssvenskt teckenspråk”. Det konstaterades att i många sammanhang vore det korrekt att uttrycka namnet i sin helhet (text tillställningen är tolkad till finskt teckenspråk). Å andra sidan finns det situationer där andra uttryck lämpar sig. Till exempel i rubriker och språk-knappar på websidor blir de egentliga namnen för långa. I längre texter ska man dessutom undvika upprepningar och då passar andra uttryck som alternativa former vid sidan om. Finlands Dövas Förbund instruerar de myndigheter som publicerar information på våra teckenspråk och tar också aktivt kontakt med olika myndigheter då behov framkommer.
- d) Användningen av tecken som stöd i allt bredare utsträckning jämfört med teckenspråken (berör båda teckenspråken) diskuterades. Denna tendens syns bland annat i att familjer ansöker i allt oftare undervisning i tecken som stöd istället för teckenspråk.

Beslut 2: Det beslöts att iaktta situationen och enligt behov ta upp ämnet på språknämndens möten.

- e) Treårsplanen granskades och det konstaterades att det vore dags att starta nämnda ”Behandling av ärenden som berör den formen av teckenspråk som dövblinda använder.”

Beslut 3: Som tema valdes preliminärt ”utvecklingsprinciperna för teckenspråket som dövblinda använder” till exempel då man skapar nya tecken. Eftersom dövblinda bor spridda över Finland ansågs det vettigast att ordna ett möte mellan dem och språknämnden i samband med ett av deras egna möten. Sekreteraren planerar ett möte för hösten 2019.

- f) Kortfilmen Seevvist Jeegist (https://www.youtube.com/watch?v=MHcT2Sp_BMg&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0BT_Pvb7hZDQP9okIRfYt3fkCt8ige_VFZIAJcR3NNpTjZpA224IXM5Uw) som i Facebook väckt en livlig diskussion diskuterades. Det konstaterades att varken kortfilmen i sin helhet eller hur teckenspråk används i den behöver kommenteras av språknämnden.

§ 11 Meddelanden

- a) Anna Puupponen presenterar sin doktorsavhandling *Understanding nonmanuality – A study on the actions of the head and body in Finnish Sign Language* i Jyväskylän universitet den 11.5.2019. Som opponent fungerar PhD Adam Schembri från Storbritannien och som kustos fungerar professor Tommi Jantunen från Jyväskylän universitet.
- b) I Trondheim i Norge arrangeras ett nordiskt seminarium om teckenspråkiga korpus och lexikaliska databaser den 21-25.5.2019. Juhana Salonen och Leena Savolainen (sekreterare) från språknämnden deltar i seminariet.

§ 12 Arbetsgruppen för språkbevarandet på Finlands Dövas Förbund

Arbetsgruppens planerade besök i språknämndens möte avbokades eftersom deras egna möte också avbokats.

§ 13 Följande möte

Följande möte hålls 11.6.2019 kl 10-15.

§ 14 Mötet avslutas

Ordföranden avslutade mötet kl. 14:55.

Bevittnas

Leena Savolainen
sekreterare

Juhana Salonen
ordförande

Protokollet är översatt från finska av Tove Waldonen.

Textbilaga 1. Teckenspråknämndens möte 19.3.2019. 8. § Språkpolitisk frukost.

Toimenpideoite TPA802018 vp https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/EduskuntaAloite/Sivut/TPA_80+2018.aspx

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Toimenpideoite kansallisen kielipoliittisen toimintaohjelman valmistelun aloittamisesta

Eduskunnalle

Kotimaisten kielten keskus (aiemmin Kotimaisten kielten tutkimuskeskus) julkaisi vuonna 2009 Suomen kielen tulevaisuus -nimisen kielipoliittisen toimintaohjelman, joka suositteli Suomea asettamaan työryhmän laatimaan kielipoliittista ohjelmaa, joka ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon Suomessa käytettävät kielet.

Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 2012 kansalliskielistrategian. Se ei kuitenkaan ole onnistunut hidastamaan kansalliskielten aseman rapautumista Suomessa. Kansalliskielten asemaa vahvistava kokonaisvaltainen ohjelma olisi edelleen tarpeen.

Suomen kielen lautakunta on kannanotossaan 26.10.2018 esittänyt, että ohjelman valmistelussa tulisi ottaa kantaa 1) kansalliskielten käyttöalan kaventumiseen; 2) kansalliskielten hallinnan heikkenemiseen; 3) Suomen alkuperäiskansojen kielten pohjois-, inarin- ja koltansaamen sekä muiden kotoperäisten kielten eli karjalan, tataarin, Suomen romanikielen ja Suomen viittomakielten elvytys- ja vahvistamistoimien vakiinnuttamisen tarpeeseen; 4) kansalliskielten opetukseen maahan muuttaneille sekä maahan tulleiden oman äidinkielen opetukseen.

Äidinkielen rooli ymmärtämisen ja tiedon tuottamisen välineenä on korvaamaton, ja sen syrjäyttäminen vieraalla kielellä heikentää mahdollisuuksia käsitteelliseen ajatteluun. Kansalliskielten asema tieteen ja opetuksen kielinä on siksi turvattava. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kansalliskielten asemaan tieteen kielinä ja niiden käyttöön opetuksen välineenä koulutuksen kaikilla tasoilla.

Maahan tulleiden äidinkielen opetuksen tulisi olla nykyistä suunnitelmallisempaa. Kotoutumisessa kielen oppiminen on merkittävässä roolissa. Myös oman äidinkielen opetus tukee tehokkaasti kaikkea oppimista.

Suomen laissa tunnustettujen vähemmistökielten asema on kansalliskieltemme asemaa huomattavasti heikompi. Suomessa saamen kielet ovat alkuperäiskansan kieliä, joiden säilyminen elävinä kielinä edellyttää erityistoimenpiteitä. Valtioneuvosto on vuonna 2014 hyväksynyt periaatepäätöksen toimenpideohjelmasta koltan-, inarin- ja pohjoissaamen kielten elvyttämiseksi. Suomen kielen lautakunta esitti edellä mainitussa kannanotossaan, että ohjelmassa esitetyt toimenpiteet saamen kielten käytön, opetuksen ja aseman parantamiseksi tulisi kaikilla tasoilla panna täytäntöön.

Suomen romanikieli, suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli, tataari sekä karjalan kieli ovat muita uhanalaisia, perinteisesti Suomessa käytettyjä kieliä. Myös ne tarvitsevat aktiivisia toimenpiteitä säilyäkseen hengissä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja kokoaa kielentutkimuksen, kielenopetuksen ja kielenhuollon asiantuntijoista asiantuntijakomitean laatimaan Suomen kansalliskieliä ja vähemmistökieliä koskevan kansallisen kielipoliittisen ohjelman.

Helsingissä 25.2.2019

Outi Alanko-Kahiluoto vihr